

การศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน*

A STUDY OF THE COMPONENTS OF CREATIVE LEADERSHIP AMONG SCHOOL ADMINISTRATORS

อำนาจ ไชยสงค์*, วัลนิกา ฉลากบาง, วันเพ็ญ นันทะศรี

Amnat Chaisong*, Wannika Chalakbang, Wanphen Nanthasri

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร สกลนคร ประเทศไทย

Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University, Sakon Nakhon, Thailand

*Corresponding Author E-mail: neg.tpc@gmail.com

*Tel: 086-838-1265

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน โดยดำเนินการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาและสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 12 แหล่ง ซึ่งเผยแพร่ในช่วงเวลาไม่เกิน 10 ปี โดยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกองค์ประกอบที่มีความถี่ตั้งแต่ร้อยละ 40 ขึ้นไป และ 2) การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน โดยการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี และมีความเชี่ยวชาญด้านภาวะผู้นำและการบริหารการศึกษาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบวิเคราะห์ เอกสาร แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ และมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ตั้งแต่ .05 ขึ้นไป วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสาร และการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ 2) ความคิดสร้างสรรค์ 3) ความยืดหยุ่นและการปรับตัว 4) ความสามารถทางปัญญา และ 5) การทำงานเป็นทีม นอกจากนี้ ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า องค์ประกอบดังกล่าวมีระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.1 - 5.0 แสดงให้เห็นว่า องค์ประกอบที่ได้สามารถนำไปใช้ประกอบการออกแบบแนวคิดในการวิจัย ตลอดจนเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์, วิสัยทัศน์, ความคิดสร้างสรรค์, การทำงานเป็นทีม, ผู้บริหารโรงเรียน

Abstract

This study aimed to investigate the components of creative leadership among school administrators and to examine the appropriateness and feasibility of these components. The research was conducted in two phases. The first phase involved the study and synthesis of creative

leadership components from 12 relevant documents, textbooks, and research studies published within the past ten years. Components with a frequency of at least 40 percent were selected to ensure academic consistency and relevance. The second phase examined the appropriateness and feasibility of the identified components through an evaluation by five experts who possessed no less than ten years of experience in educational administration and demonstrated expertise in leadership and educational management. The research instruments consisted of a document analysis form, a semi-structured interview protocol, and a five-point rating scale questionnaire. Content validity was verified by experts, and the Index of Item-Objective Congruence (IOC) values were .05 or higher. Data were analyzed using basic descriptive statistics, including frequency, percentage, mean (M), and standard deviation (S.D.). The findings revealed that the components of creative leadership among school administrators, derived from document synthesis and expert evaluation, comprised five major components: 1) vision, 2) creativity, 3) flexibility and adaptability, 4) cognitive ability, and 5) teamwork. Furthermore, the experts' assessment indicated that the overall appropriateness and feasibility of these components were at the highest level, with mean scores ranging from 4.1 to 5.0. These results suggest that the identified components can serve as a conceptual framework for research and as practical guidelines for developing and enhancing creative leadership among school administrators.

Keywords: Creative Leadership, Vision, Creativity, Teamwork, School Administrators

บทนำ

โลกในยุคปัจจุบันกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและซับซ้อนในทุกมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี ส่งผลให้องค์กรทุกประเภท รวมถึงสถานศึกษา จำเป็นต้องปรับตัวเพื่อรองรับความท้าทายและความไม่แน่นอนที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง การศึกษาถือเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพ มีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมโลก โดยเฉพาะในยุคดิจิทัล ซึ่งต้องการบุคลากรที่มีความสามารถหลากหลาย สามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา สร้างสรรค์นวัตกรรม และปรับตัวได้อย่างยืดหยุ่น สถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมในการดำรงชีวิตและการทำงานในโลกศตวรรษที่ 21 อย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

บทบาทของสถานศึกษาในบริบทปัจจุบันไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการถ่ายทอดความรู้ตามหลักสูตร หากแต่ต้องทำหน้าที่เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาทักษะแห่งอนาคต และการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี การบริหารจัดการสถานศึกษาจึงต้องอาศัยผู้นำที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล สามารถสร้างสรรค์แนวคิดใหม่ บูรณาการองค์ความรู้ และขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ สามารถแข่งขันในระดับสากล และพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน ภายใต้บริบทดังกล่าว ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จึงเป็นคุณลักษณะที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์สะท้อนถึงความสามารถของผู้บริหารในการคิดนอกกรอบ สร้างแรงบันดาลใจ และกระตุ้นให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้ การใช้ความคิดสร้างสรรค์ และการนำนวัตกรรมรวมถึงเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการเรียนรู้และการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในระดับบุคคล ระดับทีม และระดับองค์กร อันจะนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวและการพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่องภายใต้สภาวะการแข่งขันและการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว (นฤมล จิตรเอื้อ, 2560) นอกจากนี้ ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำ

เชิงสร้างสรรค์ควรมีความสามารถในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และนวัตกรรม มีทักษะการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทำงานร่วมกันเป็นทีม บริหารความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ และสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารและการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงบริบทและความแตกต่างของสถานศึกษา (กนกอร สมปราชญ์, 2560)

การศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนในประเทศไทยยังมีจำนวนจำกัด โดยเฉพาะในบริบทของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่แตกต่างจากภูมิภาคอื่น ซึ่งการเข้าใจปัจจัยสาเหตุดังกล่าวจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวางแผนพัฒนาศักยภาพผู้บริหารโรงเรียนให้มีความสามารถเชิงสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป อีกทั้งงานวิจัยส่วนใหญ่ยังอาศัยกรอบแนวคิดจากต่างประเทศ ทำให้ขาดองค์ประกอบที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่และยังขาดการศึกษาและการสังเคราะห์องค์ประกอบอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้การนำไปใช้ในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่ยังไม่ชัดเจนและไม่ตรงกับสภาพจริงของโรงเรียน (สุวิมล ว่องวานิช, 2563) ทั้งนี้ภูมิภาคดังกล่าวเผชิญกับความท้าทายทางการศึกษาสูง ผู้บริหารโรงเรียนในยุคดิจิทัลจึงจำเป็นต้องมีสมรรถนะด้านนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ที่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการเฉพาะของพื้นที่ (ธนวัฒน์ ฉิมกุล และคณะ, 2565)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อสร้างองค์ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาศักยภาพผู้บริหารโรงเรียนอย่างเป็นระบบ ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมองค์กรเชิงสร้างสรรค์ในสถานศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาเพื่อเป็นกรอบแนวคิดมาเป็นข้อมูลประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน
2. เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ขององค์ประกอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินวิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน

การศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน

ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนตามแนวคิดของนักวิชาการ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (บทความวิจัย วิทยานิพนธ์ ตำรา) ไม่เกิน 10 ปี เกี่ยวกับ Creative leadership ในบริบทการศึกษา จำนวน 12 แหล่ง เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการสังเคราะห์องค์ประกอบและจัดทำกรอบแนวคิดเบื้องต้นสำหรับการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสาร ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการบันทึกผลการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อันสามารถเป็นข้อมูลในการศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดหน่วยวิเคราะห์เป็นแนวคิดหรือข้อความ

ที่สะท้อนองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ จากนั้นทำการเข้ารหัสข้อมูล (coding) และจัดหมวดหมู่ตามความหมายและความสอดคล้องเชิงเนื้อหา พร้อมกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของแต่ละองค์ประกอบ การจัดหมวดหมู่ได้รับการตรวจสอบความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิหรือการทบทวนโดยผู้ร่วมวิจัยเพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของข้อมูล ต่อมานำองค์ประกอบจากแต่ละแหล่งมาจัดทำตารางสังเคราะห์และวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่และร้อยละ โดยกำหนดเกณฑ์คัดเลือกองค์ประกอบที่มีความถี่ตั้งแต่ 5 ขึ้นไป หรือไม่น้อยกว่าร้อยละ 40 ของแหล่งข้อมูลทั้งหมด ทั้งนี้เพื่อให้ได้องค์ประกอบที่มีความสำคัญและเหมาะสมสำหรับใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

วิธีการการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง โดยการสรรหา เสนอชื่อ ติดต่อ ยืนยันคุณสมบัติ และขอความยินยอม ผ่านการขอจริยธรรมวิจัยในมนุษย์ เพื่อการเก็บรักษาข้อมูลอย่างปลอดภัยและการใช้ข้อมูลเพื่อการวิจัยเท่านั้น การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย

1. อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการสอนด้านการบริหารการศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีคุณวุฒิการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาเอก หรือดำรงตำแหน่งทางวิชาการระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป จำนวน 1 คน โดยมีความเชี่ยวชาญด้านพัฒนาผู้บริหารและยินยอมให้ข้อมูลไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน
2. ผู้บริหารการศึกษา ซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์ในการบริหารไม่น้อยกว่า 10 ปี และมีคุณวุฒิทางการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาเอกทางการบริหารการศึกษา หรือมีวิทยฐานะเชี่ยวชาญ จำนวน 2 คน โดยมีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษาและยินยอมให้ข้อมูลไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน
3. ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์ในการบริหารไม่น้อยกว่า 10 ปี และมีคุณวุฒิทางการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาเอก หรือมีวิทยฐานะเชี่ยวชาญ จำนวน 2 คน โดยมีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษาและยินยอมให้ข้อมูลไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเพื่อยืนยันเหตุผลของคะแนนและข้อเสนอแนะในการปรับถ้อยคำ/นิยาม/พฤติกรรมบ่งชี้ และแบบสอบถามมาตราส่วน 5 ระดับ เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้รายองค์ประกอบ/รายตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตามมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert Scale) (วาโร เฟิงส์วีสต์, 2549) โดยกำหนดคะแนนไว้ 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำองค์ประกอบที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสารในขั้นตอนที่ 1 มาร่างแบบสอบถามเพื่อใช้ในการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ จากนั้นนำร่างแบบสอบถามเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน หาความตรงเชิงเนื้อหา ค่า IOC มีค่าตั้งแต่ .05 ขึ้นไป ตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมของภาษา และความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วจึงปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ และจัดพิมพ์แบบสอบถามเพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. คัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิผู้วิจัยคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 5 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน

2. จัดส่งแบบสอบถามผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามพร้อมเอกสารประกอบ ได้แก่ คำชี้แจง กรอบองค์ประกอบ นิยามเชิงปฏิบัติการ และเกณฑ์การให้คะแนน ให้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail)
3. กำหนดระยะเวลาในการตอบผู้วิจัยกำหนดระยะเวลาในการตอบและส่งคืนแบบสอบถามภายใน 2 สัปดาห์
4. รับคืนแบบสอบถามและตรวจสอบความครบถ้วนเมื่อครบกำหนด ผู้วิจัยรับคืนแบบสอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิ และตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้รับ
5. รวบรวมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งหมด เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลและใช้เป็นพื้นฐานในการปรับปรุงองค์ประกอบสำหรับการวิจัยในขั้นต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำค่าเฉลี่ยไปแปลความหมายโดยเทียบกับเกณฑ์การประเมิน โดยเลือกองค์ประกอบที่มีความเหมาะสมมาก หรือมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป ตามมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert Scale) (วาโร พึ่งสวัสดิ์, 2549) โดยกำหนดคะแนนไว้ 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด เพื่อให้ได้องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ความเหมาะสมและเป็นไปได้มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง ความเหมาะสมและเป็นไปได้มาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ความเหมาะสมและเป็นไปได้ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง ความเหมาะสมและเป็นไปได้น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง ความเหมาะสมและเป็นไปได้น้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน

1. ผลการสังเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน ดังนี้ ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 12 แหล่ง ซึ่งได้จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีของนักวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารสู่ตารางสังเคราะห์องค์ประกอบ โดยได้ใช้ความถี่ตั้งแต่ 5 ขึ้นไป ซึ่งเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 40 ของความถี่ทั้งหมดมาเป็นองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน พบว่า มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ 2) ความคิดสร้างสรรค์ 3) ความยืดหยุ่นและการปรับตัว 4) ความสามารถทางปัญญา และ 5) การทำงานเป็นทีม

2. องค์ประกอบ นิยามเชิงปฏิบัติการ และตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน ผู้วิจัยได้นำผลการสังเคราะห์องค์ประกอบมาจัดทำเป็นนิยามเชิงปฏิบัติการ พร้อมพฤติกรรมบ่งชี้ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ซึ่งมีทั้งหมดจำนวน 5 องค์ประกอบหลัก รวม 25 พฤติกรรมบ่งชี้ แสดงรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 1 องค์ประกอบ นิยามเชิงปฏิบัติการ และพฤติกรรมการบ่งชี้ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน

องค์ประกอบ	นิยามเชิงปฏิบัติการ	พฤติกรรมการบ่งชี้
การมีวิสัยทัศน์	ความสามารถในการกำหนดภาพอนาคตที่ให้ความสำคัญกับการสร้างสรรค์ มีการกำหนดทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจน สามารถสื่อสารให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าใจและยอมรับร่วมกัน มีการบูรณาการความคิดสร้างสรรค์กับการวางแผนเชิงกลยุทธ์ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้	<ol style="list-style-type: none"> กำหนดภาพอนาคตที่สร้างสรรค์ ชัดเจน และมีความเป็นไปได้เพื่อใช้เป็นแนวทางพัฒนางานหรือองค์กร กำหนดทิศทางและเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ที่สะท้อนวิสัยทัศน์และขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อสารวิสัยทัศน์และแนวคิดเชิงอนาคตให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าใจ ยอมรับ และร่วมขับเคลื่อนไปกัน บูรณาการความคิดสร้างสรรค์เข้ากับการวางแผนเชิงกลยุทธ์เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่สร้างคุณค่าให้แก่องค์กร ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม แนวทางการทำงาน และการตัดสินใจให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืน
ความคิดสร้างสรรค์	ความสามารถทางปัญญาของบุคคลในการคิดริเริ่มหรือพัฒนาสิ่งใหม่จากสิ่งเดิมให้เกิดความแปลกใหม่ มีคุณค่า และสามารถนำไปใช้ได้จริง โดยอาศัยการคิดเชิงยืดหยุ่น จินตนาการ และการแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ	<ol style="list-style-type: none"> คิดริเริ่มหรือพัฒนาสิ่งใหม่จากสิ่งเดิมให้เกิดความแปลกใหม่และแตกต่างจากแนวทางเดิม ใช้การคิดเชิงยืดหยุ่นในการปรับเปลี่ยนมุมมองหรือแนวทางการทำงานเพื่อแก้ปัญหา ใช้จินตนาการร่วมกับความรู้และประสบการณ์ในการสร้างแนวคิดที่มีคุณค่า พัฒนาแนวคิดหรือผลงานที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ไปสู่การนำไปใช้ได้จริง ใช้ความสามารถทางปัญญาในการแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อการทำงาน
ความยืดหยุ่นและการปรับตัว	ความสามารถในการเผชิญหน้า ปรับตัว และฟื้นตัวจากสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงหรือท้าทาย โดยสามารถควบคุมอารมณ์ ปรับพฤติกรรม และทัศนคติให้เหมาะสมกับบริบทใหม่ ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	<ol style="list-style-type: none"> เผชิญสถานการณ์ที่ท้าทายหรือการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมั่นใจและมีสติ ควบคุมอารมณ์ ความเครียด และปฏิกริยาเชิงลบเมื่อเผชิญปัญหาได้อย่างเหมาะสม ปรับพฤติกรรมและวิธีการทำงานให้สอดคล้องกับบริบทใหม่หรือความคาดหวังที่เปลี่ยนไป ปรับทัศนคติให้เป็นเชิงบวกและยืดหยุ่นต่อสถานการณ์ใหม่ ๆ เพื่อที่จะให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ฟื้นตัวจากความล้มเหลว อุปสรรค หรือความไม่สำเร็จ และกลับมาดำเนินงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

ตารางที่ 1 องค์ประกอบ นิยามเชิงปฏิบัติการ และพฤติกรรมการบ่งชี้ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน (ต่อ)

องค์ประกอบ	นิยามเชิงปฏิบัติการ	พฤติกรรมการบ่งชี้
ความสามารถทางปัญญา	ความสามารถทางความคิดที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ การจดจำ การใช้เหตุผล การวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาอย่างมีระบบ ไม่ใช่แค่ระดับสติปัญญา (IQ) แต่ยังรวมถึงทักษะการคิดขั้นสูงที่สามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง	<ol style="list-style-type: none"> 1. รับรู้ข้อมูลและแยกแยะประเด็นสำคัญจากสถานการณ์หรือข้อความได้รับอย่างมีประสิทธิภาพ 2. จดจำและเรียกใช้ข้อมูล ความรู้ หรือประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการคิดและการตัดสินใจ 3. ใช้เหตุผลและคิดอย่างมีตรรกะเพื่อประเมินความถูกต้องของข้อมูลหรือแนวทางการแก้ปัญหา 4. วิเคราะห์ข้อมูล สถานการณ์ หรือปัญหาอย่างเป็นระบบเพื่อค้นหาสาเหตุและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง 5. แก้ปัญหาโดยประยุกต์ความรู้และทักษะการคิดขั้นสูง พร้อมทั้งพัฒนากระบวนการคิดของตนอย่างต่อเนื่อง
การทำงานเป็นทีม	ความสามารถในการออกแบบระบบ กลไก และวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนให้บุคลากรที่มีความหลากหลายทางความคิด ความรู้ และความเชี่ยวชาญสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการกำหนดเป้าหมายร่วมที่ชัดเจน สร้างความไว้วางใจ และความปลอดภัยทางจิต พัฒนาทักษะการสื่อสาร และการประสานงาน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบร่วม รวมถึงการสร้างระบบแรงจูงใจที่เหมาะสม ซึ่งทำให้ทีมสามารถบรรลุผลลัพธ์ที่มีคุณค่ามากกว่าผลรวมของการทำงานเดี่ยว นำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพการสร้างนวัตกรรมและการพัฒนาอย่างยั่งยืนขององค์กร	<ol style="list-style-type: none"> 1. ออกแบบระบบและกลไกการทำงานที่เอื้อต่อการรวมพลังความหลากหลายของบุคลากรให้ทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ 2. กำหนดและสื่อสารเป้าหมายร่วมของทีมอย่างชัดเจนเพื่อสร้างทิศทางเดียวกันและความเข้าใจร่วม 3. สร้างและรักษาความไว้วางใจ รวมทั้งบรรยากาศความปลอดภัยทางจิตใจที่เปิดโอกาสให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ 4. พัฒนาทักษะการสื่อสาร การประสานงาน และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อให้สมาชิกปฏิบัติงานร่วมกันได้อย่างราบรื่นและมีความรับผิดชอบร่วม 5. ออกแบบระบบแรงจูงใจและกระบวนการทำงานที่สนับสนุนให้ทีมสร้างผลลัพธ์ที่มีคุณค่ามากกว่าการทำงานเดี่ยว และนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมและการพัฒนาอย่างยั่งยืนขององค์กร

ตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบย่อยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน เพื่อจัดทำนิยามเชิงปฏิบัติการและพฤติกรรมบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบ จากนั้นได้นำองค์ประกอบที่ได้เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อประเมิน ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ของแต่ละองค์ประกอบ โดยใช้แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ผลการประเมินความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ ขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน แสดงดัง ตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ตารางประเมินความเหมาะสม/ความเป็นไปได้

องค์ประกอบ	ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้		
	M	S.D.	แปลผล
1. การมีวิสัยทัศน์	4.68	0.48	มากที่สุด
2. ความคิดสร้างสรรค์	4.56	0.51	มากที่สุด
3. ความยืดหยุ่นและการปรับตัว	4.64	0.49	มากที่สุด
4. ความสามารถทางปัญญา	4.60	0.50	มากที่สุด
5.การทำงานเป็นทีม	4.52	0.51	มากที่สุด
รวม	4.60	0.50	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน พบว่า มีความเหมาะสมในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด (M = 4.60, S.D. = 0.50) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน โดยการเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ (M = 4.68, S.D. = 0.48) ความยืดหยุ่นและการปรับตัว (M = 4.64, S.D. = 0.49) ความสามารถทางปัญญา (M = 4.60, S.D. = 0.50) ความคิดสร้างสรรค์ (M = 4.56, S.D. = 0.51) และการทำงานเป็นทีม (M = 4.52, S.D. = 0.51)

อภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนที่ได้จากการศึกษาเอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมี วิสัยทัศน์ 2) ความคิดสร้างสรรค์ 3) ความยืดหยุ่นและการปรับตัว 4) ความสามารถทางปัญญา และ 5) การทำงานเป็นทีม ทั้งนี้ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน พบว่า มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า องค์ประกอบทั้ง 5 องค์ประกอบดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้บริหารควรมีและนำมาใช้ในการขับเคลื่อนนโยบายการบริหารโรงเรียนให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

การศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน ในครั้งนี้ได้ค้นพบองค์ประกอบ 5 ประการ ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ ความคิดสร้างสรรค์ ความยืดหยุ่นและการปรับตัว ความสามารถทางปัญญา การทำงานเป็นทีม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อัยริน สมาแอ ได้ระบุว่าภาวะผู้นำดิจิทัลประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ประการ คล้ายคลึงกัน แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการมีภาวะผู้นำและความสามารถเชิงสร้างสรรค์มาประยุกต์ใช้ในบริบทองค์กร (อัยริน สมาแอ, 2562) องค์ประกอบด้านการมีวิสัยทัศน์ที่พบในการวิจัยครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่า การขับเคลื่อนนวัตกรรมในองค์กรการศึกษาไทยมีความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับการสร้างวัฒนธรรมนวัตกรรมภายในองค์กร ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์เชิงสร้างสรรค์สามารถกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนาที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ จักรกฤษณ์ โปตาพล ที่ได้ระบุว่าปัจจัยด้านวิสัยทัศน์ของผู้บริหารมีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมการเกิดนวัตกรรมในองค์กรการศึกษา โดยเฉพาะการสร้างค่านิยมร่วมและวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการคิดริเริ่มและการเปลี่ยนแปลง (จักรกฤษณ์ โปตาพล, 2564) องค์ประกอบด้านความคิดสร้างสรรค์ที่พบในการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์สามารถมองเห็นโอกาสจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และนำศักยภาพของเทคโนโลยีมาเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์และเป้าหมายขององค์กรได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ บุศรา ปุณริบูรณ์ ที่ได้ระบุว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นกลไกสำคัญที่ช่วยให้ผู้บริหารสามารถมองเห็นแนวทางใหม่ ๆ ในการพัฒนาองค์กร สามารถเชื่อมโยงแนวคิดเชิงนวัตกรรมเข้ากับการวางแผนเชิงกลยุทธ์ และใช้ความคิดเชิงบูรณาการในการแก้ไขปัญหาและรับมือกับ

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง (บุศรา ปุณริบูรณ์, 2563) องค์ประกอบด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัวที่พบในการวิจัยครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์สามารถปรับเปลี่ยนแนวคิด กลยุทธ์ และรูปแบบการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสมซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ จินตนา ตีดวงพันธ์ ที่ได้ระบุว่า ความยืดหยุ่นและการปรับตัวเป็นสมรรถนะสำคัญของผู้นำในยุคการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเอื้อต่อการบริหารจัดการองค์การอย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้นำที่สามารถปรับตัวได้ดีจะมีความพร้อมในการทดลองแนวทางใหม่ (จินตนา ตีดวงพันธ์, 2565) องค์ประกอบด้านความสามารถทางปัญญาที่พบในการวิจัยครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จำเป็นต้องมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบซึ่งสอดคล้องกับ รัชฎากร อัครจันทร์ ซึ่งระบุว่า ความสามารถทางปัญญาเป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ โดยเฉพาะความสามารถในการคิดเชิงนามธรรม การคิดอย่างยืดหยุ่น และการแก้ปัญหาเชิงซับซ้อน ผู้นำที่มีระดับความสามารถทางปัญญาสูงจะสามารถสร้างและพัฒนาแนวคิดใหม่ ๆ (รัชฎากร อัครจันทร์, 2560) องค์ประกอบด้านการทำงานเป็นทีมที่พบในการวิจัยครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการทำงานร่วมกันของบุคลากรภายในองค์กร การเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการเรียนรู้ร่วมกันอย่างเป็นระบบซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Yoldas, C. & Yildirim, R. ที่ได้ระบุว่า การทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมการเกิดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์และนวัตกรรมในองค์กร โดยเฉพาะทีมที่มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีการสื่อสารที่เปิดกว้าง และมีเป้าหมายร่วมกันจะสามารถสร้างบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อการคิดเชิงสร้างสรรค์และการแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ (Yoldas, C. & Yildirim, R., 2023)

การวิจัยนี้พบว่า การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในบริบทไทยมีความพิเศษที่ต้องพิจารณาปัจจัยทางวัฒนธรรมและสังคม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สำเร็จ คำโหมงที่ได้ระบุว่า การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในบริบทไทยควรดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะการสื่อสาร การสร้างบรรยากาศองค์การเชิงบวก การเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหาร และการเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ภายใต้บริบททางวัฒนธรรมและสังคมของไทย การดำเนินการดังกล่าวจะช่วยยกระดับศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษาให้สามารถขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างยั่งยืนเมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยต่างประเทศพบว่า องค์ประกอบหลักมีความคล้ายคลึงกันในด้านวิสัยทัศน์ ความคิดสร้างสรรค์ และการทำงานเป็นทีม แต่ผลการศึกษาเน้นความสำคัญของความสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรม ความเคารพลำดับชั้น และการสร้างความร่วมมือในองค์กร ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของสังคมไทยที่แตกต่างจากบริบทตะวันตกที่ให้ความสำคัญกับความเป็นอิสระและการแสดงความคิดเห็นส่วนบุคคลมากกว่า (สำเร็จ คำโหมง, 2565)

อย่างไรก็ตาม การวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัด ได้แก่ การสังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร จำนวน 12 แหล่ง และการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ซึ่งอาจยังไม่ครอบคลุมมุมมองที่หลากหลาย นอกจากนี้ การศึกษายังไม่ได้ตรวจสอบโมเดลเชิงโครงสร้างด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) ทำให้ยังไม่สามารถยืนยันความสอดคล้องขององค์ประกอบในเชิงสถิติขั้นสูงได้

สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรขยายจำนวนแหล่งข้อมูลและผู้เชี่ยวชาญให้มากขึ้น รวมทั้งพัฒนาเครื่องมือวัดและทดสอบโมเดลองค์ประกอบด้วย เทคนิคทางสถิติขั้นสูง เช่น CFA หรือ Structural Equation Modeling (SEM) นอกจากนี้ ควรศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในบริบทโรงเรียนที่แตกต่างกัน เช่น โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนชนบท หรือภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่ครอบคลุมและสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่

กรอบองค์ประกอบ 5 ด้าน ที่สังเคราะห์และยืนยันโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พร้อมนิยามเชิงปฏิบัติการและพฤติกรรมบ่งชี้ 25 ข้อ ที่นำไปใช้พัฒนา/สร้างเครื่องมือได้โดยตรง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้บริหารควรมี เพราะจะช่วยให้การบริหารจัดการภายในโรงเรียน เกิดการพัฒนาที่มีศักยภาพในการประยุกต์ใช้ สรุปได้ตามภาพประกอบต่อไปนี้

ภาพที่ 1 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน

สรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ 2) ความคิดสร้างสรรค์ 3) ความยืดหยุ่นและการปรับตัว 4) ความสามารถทางปัญญา และ 5) การทำงานเป็นทีม ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบที่สังเคราะห์ ขึ้นมีความสอดคล้องกับบริบทการบริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน และสามารถใช้เป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนในหลายด้าน ได้แก่ การบริหารจัดการสถานศึกษา การพัฒนาทักษะภาวะผู้นำ การส่งเสริมบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อความคิดสร้างสรรค์ และการทำงานร่วมกันของบุคลากรในองค์กร ทั้งนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สามารถนำองค์ประกอบทั้ง 5 ด้านไปใช้เป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตรหรือโครงการฝึกอบรมผู้บริหารโรงเรียนด้านภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ โดยบูรณาการองค์ประกอบดังกล่าวในกระบวนการพัฒนาผู้บริหารอย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างศักยภาพการเป็นผู้นำที่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนในการศึกษาครั้งต่อไป ควรนำองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาเครื่องมือวัดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้วยสถิติขั้นสูง เช่น การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) เพื่อยืนยันความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบ นอกจากนี้ ควรขยายกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมหลายเขตพื้นที่การศึกษา หรือหลายจังหวัด เพื่อเพิ่มความสามารถในการอ้างอิงผลการวิจัยในบริบทที่หลากหลายมากขึ้น รวมทั้งควรศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม เช่น บริบทสถานศึกษา วัฒนธรรมองค์กร และรูปแบบการบริหาร ที่อาจส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กนกอร สมปราชาญ์. (2560). ภาวะผู้นำและภาวะผู้นำการเรียนรู้สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- จักรกฤษณ์ โปตาพล. (2564). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์: ผู้นำในยุค Disruptive. วารสารวิจัยศรีล้านช้าง, 1,(3), 33-44.
- จินตนา ดีดวงพันธ์. (2565). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามุกดาหาร. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ธนวัฒน์ ฉิมกุล และคณะ. (2565). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารรัชติภาคย์, 17(54), 280-297.
- นฤมล จิตรเอื้อ. (2560). บทบาทภาวะผู้นำในการพัฒนาองค์การสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้. วารสารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 10(2), 1738-1754.
- บุศรา ปุณริบูรณ์. (2563). องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 21. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- รัชฎากร อัครจันทร์. (2560). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน. ใน ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ค.ด.) สาขาวิชา ภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2549). พัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นตรงของประสิทธิผลภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำเร็จ คำโหมง. (2565). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดขอนแก่น. วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์ : มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 6(2), 518-528.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2563). การวิจัยการออกแบบทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัยริน سماแอ. (2562). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3. ใน หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- Yoldas, C. & Yildirim, R. (2023). The relationship between intellectual thinking tendencies and creative leadership of primary school administrators. *International Journal of Education and Literacy Studies*, 11(3), 294-305.